

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 105/2017-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. februára 2017 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného AK MS s. r. o., Galandova 3, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Miloslav Šimkovič, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 4 C 253/2007 z 22. júla 2009, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 315/2009 z 27. septembra 2011 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 117/2012 z 20. mája 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. septembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného AK MS s. r. o., Galandova 3, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Miloslav Šimkovič, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), ako aj porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 C 253/2007 z 22. júla 2009 (ďalej len „napadnutý rozsudok“), rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 315/2009 z 27. septembra 2011 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 117/2012 z 20. mája 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 C 253/2007 v procesnom postavení odporcu, proti ktorému sa navrhovateľ v 1. rade a navrhovateľka v 2. rade (spolu ďalej aj „navrhovatelia“) domáhali zaplata sumy 331 939,19 € s príslušenstvom. Z ďalších zistení ústavného súdu vyplýva, že medzi sťažovateľom (ako odporcom), navrhovateľmi a ďalšou fyzickou osobou došlo 30. septembra 2003 k uzavretiu zmluvy o zabezpečení obchodu (ďalej len „zmluva o zabezpečení obchodu“), predmetom ktorej bolo

„1. zabezpečenie odovzdania akcií od predávajúcich v konaní navrhovateľov v 1. rade a 2. rade kupujúcemu pánu [REDAKOVANÉ] (čl. 1 ods. 1 zmluvy).

2. zabezpečenie zaplata dohodnutej kúpnej ceny v sume 40 mil. Sk za prevod akcií od predávajúcich kupujúcemu. Na zabezpečenie kúpnych cien za prevod akcií sa medzi

zmluvnými stranami dojednalo vystavenie dvoch vlastných bianko zmeniek kupujúcim. Dňa 30. 09. 2003 pán [REDAKOVANÉ] vystavil vlastnú bianko zmenku v prospech remitenta navrhovateľa v 1. rade na sumu 27 200 000,- Sk a rovnaký deň ďalej vystavil vlastnú bianko zmenku v prospech remitenta navrhovateľa v 1. rade na sumu 12 800 000,- Sk. Na základe zmluvy kúpna cena za akcie bola splatná dňa 31. 3. 2004 do 24.00 hod. a v prípade, ak by nebola pánom [REDAKOVANÉ] uhradená riadne a včas, odporca bol povinný vydať navrhovateľom zmenky na základe domáhania sa nároku na zaplatenie kúpnej ceny a v rovnaký deň vydať akcie pánovi [REDAKOVANÉ]. ... navrhovatelia po podpise zmluvy odovzdali rubopísované akcie osobne odporcovi. Rovnako pán [REDAKOVANÉ] odovzdal zmenky odporcovi. ... odporca nepochybniteľne porušil svoju povinnosť a zmenky v rozpore s ustanovením čl. 4. Pravidlá dispozície so zmenkami odsek 1 Zmluvy o zabezpečení obchodu zložil do úschovy na súde a nevydal navrhovateľom.“ (citované z napadnutého rozsudku okresného súdu).

V bode 2 čl. IV zmluvy o zabezpečení obchodu si jej účastníci dojednali pre prípad, ak odporca (sťažovateľ) poruší povinnosť a odovzdá kupujúcemu akcie v rozpore s touto zmluvou a/alebo nevydá zmenky podľa podmienok ustanovených v zmluve, zaplatí zmluvnú pokutu v sume 25 % z nominálnej hodnoty zabezpečovacích zmeniek, t. j. 10 000 000 Sk, ktorú zaplatí navrhovateľom. Okresný súd napadnutým rozsudkom rozhodol o povinnosti odporcu (sťažovateľa) zaplatiť navrhovateľovi v 1. rade sumu 165 969,59 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 11 % p. a. zo sumy 165 969,59 € od 1. apríla 2004 do zaplatenia, a to všetko do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku a navrhovateľke v 2. rade sumu 165 969,59 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 11 % p. a. zo sumy 165 969,59 € od 1. apríla 2004 do zaplatenia, a to všetko do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku.

O odvolaní sťažovateľa proti napadnutému rozsudku okresného súdu rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu v časti, v ktorej uložil odporcovi povinnosť zaplatiť každému z navrhovateľov sumu 165 969,59 €, potvrdil a v časti priznaných úrokov z omeškania napadnutý rozsudok okresného súdu zmenil tak, že odporcovi uložil povinnosť zaplatiť každému z navrhovateľov úrok

z omeškania vo výške 11 % p. a. zo sumy 165 969,59 € od 25. septembra 2007 do zaplata, to všetko do troch dní a vo zvyšku návrh zamietol. Dovolanie sťažovateľa smerujúce proti napadnutému rozsudku krajského súdu najvyšší súd odmietol.

Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu v sťažnosti formuluje tieto námietky:

1. Napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu princípu dvojinštančnosti súdneho konania spočívajúceho v tom, že došlo k aplikácii takých ustanovení právnych predpisov, na ktorých použitie sťažovateľ nebol upozornený a ktoré neboli pri doterajšom rozhodovaní použité [posúdenie otázky splatnosti zmluvnej pokuty použitím v tom čase platného a účinného § 47 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) o náhradnom doručení súdnych rozhodnutí a aplikácia ustanovení Obchodného zákonníka];

2. Napadnutý rozsudok krajského súdu je v rozpore s príslušnými právnymi predpismi, konkrétne

- je napadnutý rozsudok v časti rozhodovania o splatnosti zmluvnej pokuty a splatnosti úrokov z omeškania v rozpore s príslušnou právnou normou, keďže krajský súd obišiel určenie splatnosti podľa § 369 ods. 2 písm. a) Obchodného zákonníka tým, že rozhodoval o výške úroku z omeškania iba podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka,

- krajský súd priznal navrhovateľom premlčaný peňažný nárok v rozpore s § 100 a nasl. Občianskeho zákonníka,

- krajský súd aplikáciou § 261 ods. 3 písm. c) Obchodného zákonníka obišiel skutočnosť, že zmluva o zabezpečení obchodu neobsahovala ustanovenia o dojednaní odplaty pre sťažovateľa;

3. Odôvodnenie aplikácie § 301 Obchodného zákonníka (upravujúce moderačné oprávnenie súdu znížiť neprimerane vysokú zmluvnú pokutu, pozn.) je v napadnutom rozsudku arbitrárne, keďže krajský súd nevykonal dokazovanie vo vzťahu k výške škody, ktorá mala vzniknúť navrhovateľom porušením zmluvnej povinnosti (chýba tak vecný základ rozhodovania podľa § 301 Obchodného zákonníka, pozn.), a postupoval v rozpore s kritériami uvedenými v označenom ustanovení Obchodného zákonníka;

4. Krajský súd porušil procesné pravidlá, keďže

- v odvolacom konaní postupoval v rozpore s § 213 ods. 1 OSP, podľa ktorého je odvolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvého stupňa,

- rozhodoval vo veci, v ktorej nemal právomoc a v rozpore s § 103 a § 104 OSP konanie nezastavil (keďže nedošlo k uzavretiu platnej odplatnej zmluvy, chyba podľa sťažovateľa hmotnoprávny základ pre sporové súdne konanie, pozn.),

- použil v rozpore s § 213 ods. 2 OSP dôkaz, ktorý nebol vykonaný súdom prvého stupňa, opakovaný v rámci dokazovania odvolacím súdom ani doplnený v rámci dokazovania odvolacím súdom (podľa sťažovateľa krajský súd deň vzniku omeškania a vzniku povinnosti platiť úroky odvodil od nedoručenej listovej zásielky obsahujúcej procesné uznesenie najvyššieho súdu, pričom dokazovanie nedoručenou písomnosťou nevykonal, a preto nebol daný právny základ na jej použitie, pozn.),

- postupoval v rozpore s § 157 OSP, keď neodôvodnil lehotu splatnosti a omeškanie s platením zmluvnej pokuty a dokazovanie vykonal v rozpore s § 122 a § 129 OSP (krajský súd použil ako dôkaz nedoručenú zásielku a v odôvodnení rozhodnutia vyslovuje domnienku a predpokladá úvahy na základe skutočností, ktoré neboli v konaní vykonané v súlade s § 122 a § 129 OSP, pozn.),

- konal v rozpore s § 120 ods. 1, § 123, § 153 ods. 1 a § 154 ods. 1 OSP, v dôsledku čoho došlo podľa sťažovateľa k porušeniu procesných pravidiel, pričom použitie „neexistujúcich dôkazov“ na určenie podstatnej právnej skutočnosti pre rozhodnutie spôsobuje, že odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu nie je presvedčivé, napadnutý rozsudok krajského súdu nie je riadne odôvodnený, keďže odvolací súd neuviedol, ako sa o veci vyjadril sťažovateľ napriek doručeniu jeho vyjadrenia z 23. septembra 2011,

- postupoval svojvoľne, keďže:

a) nerešpektoval kogentnú normu obsiahnutú v § 269 ods. 2 v spojení s § 263 Obchodného zákonníka [krajský súd podriadil trojstrannú zmluvu o zabezpečení obchodu a právne vzťahy z nej vyplývajúce, ktoré tvoria právny základ sporu pod III. časť Obchodného zákonníka s poukazom na § 261 ods. 3 písm. c) v spojení s § 261 ods. 4 Obchodného zákonníka, pozn.],

b) konal aj napriek nedostatku svojej právomoci vzhľadom na to, že z vykonaného dokazovania ani z obsahu zmluvy nevyplýva, že zmluva o zabezpečení obchodu z 20. septembra 2003 v súlade s § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka vznikla, a preto zo zmluvy, ktorá nevznikla, nevznikli podľa sťažovateľa ani záväzkovo-právne vzťahy, takže nie je daná právomoc krajského súdu,

c) napadnutý rozsudok je podľa sťažovateľa v rozpore s viazanosťou petitom podľa § 153 ods. 2 OSP, keďže krajský súd napriek tvrdeniu o nesprávnosti priznaných úrokov z omeškania zmenil iba lehotu začiatku omeškania, ale neodstránil nedostatok a nesprávnosť žaloby v časti uplatnených úrokov z omeškania.

Záveru krajského súdu obsiahnuté v napadnutom rozsudku sú podľa sťažovateľa neodôvodnené (nedostatočne odôvodnené) a arbitrárne.

Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ namieta, že dovolací súd v jeho veci uplatnil reštriktívny výklad § 238 ods. 1 OSP, keď tvrdil, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nie je zmeňujúcim, a tak „nenaplnil ústavnú povinnosť poskytnúť sťažovateľovi požadovanú súdnu ochranu“. Tvrdenie dovolacieho súdu sťažovateľ vyvracia argumentáciou, podľa ktorej „Predmetom sporu: 1. Nebola platnosť zmluvy o zabezpečení obchodu, ale povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu a sporné bolo: - porušenie povinnosti sťažovateľom, - omeškanie navrhovateľov a tým zmena v obsahu záväzkov, - splatnosť zmluvnej pokuty, ak vznikla, - výška zmluvnej pokuty a jej moderácia a pod., ktoré prvostupňový súd a odvolací súd neposúdili zhodne, vrátane ďalších skutočností. 2. Ako vyplýva z odôvodnenia rozsudku (s. 12) odvolací súd vo veci samej, a to určenia omeškania sťažovateľa a právneho základu určených úrokov výslovne uviedol, že rozhodol inak.“.

Prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP a § 238 ods. 1 v spojení s § 241 ods. 1 OSP sťažovateľ odôvodňuje tým, že

a) krajský súd postupoval v rozpore s § 213 ods. 2 OSP, keďže nevyzval účastníkov konania na vyjadrenie sa k aplikácii § 47 ods. 1 a 2 OSP,

b) nerešpektovaním procesného práva podľa § 213 ods. 2 OSP mu bola postupom krajského súdu odňatá možnosť konať pred súdom, čím zároveň došlo k inej vade konania spočívajúcej v nedostatku dôvodov pre aplikáciu § 47 ods. 1 a 2 OSP krajským súdom,

c) napadnutý rozsudok krajského súdu je v rozpore s predvídateľnosťou súdneho rozhodnutia,

d) krajský súd konal v rozpore s ustálenou rozhodovacou činnosťou, keď aplikoval § 47 ods. 1 a 2 OSP bez predchádzajúcej výzvy na vyjadrenie,

e) krajský súd postupoval v rozpore s § 213 ods. 1 a § 118 ods. 2 OSP, keďže aplikáciou § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka bez predchádzajúcej výzvy účastníkom konania na vyjadrenie sa k tejto aplikácii bol sťažovateľ zbavený možnosti predkladať k tejto aplikácii skutkovo a právne významné argumenty,

f) odvolací súd postupoval tak, že potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa z iného právneho dôvodu, čím mu odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP,

g) krajský súd postupoval v rozpore s § 213 ods. 2 OSP, čím taktiež došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom,

h) postupom krajského súdu došlo k porušeniu jeho procesných práv ustanovených v § 213 a § 118 OSP,

ch) odvolací súd ho nevyzval v súlade s § 213 ods. 2 OSP na vyjadrenie sa k aplikácii § 352 Obchodného zákonníka,

i) krajský súd neuviedol v napadnutom rozsudku konkrétny odsek § 266 Obchodného zákonníka, na ktorom založil svoje rozhodnutie,

j) odvolací súd aplikoval § 266 Obchodného zákonníka bez predchádzajúcej výzvy účastníkom konania na vyjadrenie k jeho aplikácii, čo je v rozpore s § 213 ods. 2 OSP,

k) krajský súd aplikoval § 352 Obchodného zákonníka aj napriek tomu, že na aplikáciu toho ustanovenia Obchodného zákonníka nepoukazovali ani navrhovatelia a ani sťažovateľ a jeho aplikáciou sa nezaoberal ani prvostupňový súd,

l) odvolací súd neaplikoval § 370 Obchodného zákonníka o omeškaní veriteľa pri posudzovaní nároku zo zmluvnej pokuty a jeho existencie,

m) krajský súd nevykonal dodatočné dokazovanie,

n) krajský súd mu svojím postupom znemožnil vyjadriť sa k jeho záveru, že (sťažovateľ) „významným spôsobom narušil rovnováhu vzťahu medzi navrhovateľmi a [REDAKOVANÉ]“, čo malo mať významný vplyv na možnosť zníženia zmluvnej pokuty (jej moderácie, ktorá v zmysle § 301 Obchodného zákonníka patrí výlučne do pôsobnosti súdu),

o) odvolací súd k svojmu záveru o tom, že navrhovatelia neboli ako veritelia vo vzťahu k sťažovateľovi v omeškaní, nevykonali žiadne nové dokazovanie,

p) krajský súd postupoval v rozpore s § 213 ods. 2 OSP, keďže ho nevyzval na vyjadrenie sa k aplikácii § 156 ods. 6 a 7 Obchodného zákonníka.

Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu tiež uvádza, že ním uplatnený „reštriktívny výklad dôvodov dovolania podľa § 237 písm. f) OSP, redukovaný dovolacím súdom iba na ním vybrané námietky (iba 2) sťažovateľa spôsobuje, že uznesenie o odmietnutí je vecne nesprávne a zároveň... arbitrárne...“.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy sťažovateľ uvádza, že v odvolacom konaní došlo v priebehu roku 2015 k výmene dvoch zákonných sudcov, a to „nie náhodným výberom, ale administratívnym opatrením“.

V dovolacom konaní podľa sťažovateľa došlo zároveň aj k porušeniu jeho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy, keďže najvyšší súd „rozhodol o dovolaní po nedôvodných prietahoch v konaní od augusta 2012... až do 19. 5. 2015... Nedôvodné prietahy v konaní majú vplyv na výšku priznaných úrokov z omeškania, čo je takmer 30 % z istiny.“.

Sťažovateľ v súlade s § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) navrhol, aby ústavný súd rozhodol o dočasnom opatrení a odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 4 C/253/2007-326 zo dňa 22. 07. 2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 315/2009 zo dňa 27. 09. 2011 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo/117/2012 boli porušené základné práva a slobody a ľudské práva a základné slobody sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1, 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k čl. č. 6 Dohovoru.

Rozsudok Okresného súdu Bratislava IV, sp. zn. 4 C/253/2007-326 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 315/2009 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo/117/2012 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia vo výške 355,66 €, ktoré je Krajský súd v Bratislave a Najvyšší súd SR spoločne a nerozdielne povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu...

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 15.000 €, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu a vo výške 16.000 €, ktoré je Najvyšší súd SR povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu...“

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

II.1 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených základných práv garantovaných ústavou a listinou a práv garantovaných dohovorom a dodatkovým protokolom napadnutým rozsudkom okresného súdu

Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Proti napadnutému rozsudku okresného súdu mohol sťažovateľ podať odvolanie (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II.2 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených základných práv garantovaných ústavou a listinou a práv garantovaných dohovorom a dodatkovým protokolom napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Ešte pred posúdením konkrétnych námietok sťažovateľa vznesených proti napadnutému rozsudku krajského súdu a napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ústavný súd považoval za žiaduce vo vzťahu k časti sťažnosti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu poukázať na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v prípadoch, ak sťažovateľ uplatní mimoriadny opravný prostriedok (dovolenie) spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv, avšak najvyšší súd ho následne odmietne ako neprípustný, je lehota na podanie sťažnosti ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (napr. IV. ÚS 195/2010, III. ÚS 227/2010, I. ÚS 276/2010), t. j. v prípade sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu. Z uvedeného dôvodu preskúmal vecne aj tú časť sťažnosti sťažovateľa, ktorou namietal porušenie svojich práv garantovaných ústavou, listinou, dohovorom a dodatkovým protokolom napadnutým rozsudkom krajského súdu, pričom ju vzhľadom na charakter sťažovateľom vznesených námietok posudzoval spoločne s tou časťou sťažnosti, ktorá smeruje proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu.

II.2.1 K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo

etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy ústavný súd pripomína svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej „Zásady uvedené v čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy SR v súhrne vyjadrujú podstatu základných práv ako prirodzených práv a zároveň majú aj univerzálny charakter. Sú to ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov. Vzhľadom na tieto znaky nemôžu byť zásadne priamo aplikovateľné v individuálnych záležitostiach“ (I. ÚS 59/97, m. m. I. ÚS 8/97, PL. ÚS 14/98).

Vychádzajúc zo skutočnosti, že ustanovenia čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy nemožno považovať za základné práva, ktoré by podliehali samostatnej ochrane prostredníctvom inštitútu sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.2.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 36 ods. 3 listiny napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Podľa čl. 36 ods. 3 listiny každý má právo na náhradu škody, ktorú mu spôsobilo nezákonné rozhodnutie súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávny úradný postup.

Podľa názoru ústavného súdu napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov (vydané v konaní o zaplatenie zmluvnej pokuty) nesignalizujú žiadnu možnosť vyslovenia porušenia citovaného článku listiny *a priori* zameraného na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu či iného štátneho orgánu, pretože chyba zjavná príčinná súvislosť medzi označeným článkom listiny a napadnutými rozhodnutiami. Navyše, sťažnosť je v tejto časti aj nezrozumiteľná, keďže nie je riadne odôvodnená napriek tomu, že riadne odôvodnenie sťažnosti tvorí v zmysle § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde jej obligatórnu (zákonom predpísanú) náležitosť.

Ústavný súd preto túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú a tiež z dôvodu nedostatku zákonom predpísaných náležitostí.

II.2.3 K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov pod čl. 48 ods. 2 ústavy (v spojení s namietaným porušením základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu) napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

V súvislosti s tou časťou sťažnostnej argumentácie, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s namietaným porušením základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcej zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľov. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (IV. ÚS 261/09).

V nadväznosti na uvedené konštatovanie ústavný súd poukazuje na svoj právny názor tvoriaci súčasť jeho ustálenej judikatúry (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04), podľa ktorého ochranu základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v posudzovanom prípade všeobecnými súdmi) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď bola sťažnosť ústavnému súdu doručená, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť v zásade odmieta ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Preto ak je zrejmé, že v čase, keď bola sťažnosť ústavnému súdu

doručená, už k priet'ahom v konaní nemôže dochádzať, je daný dôvod na odmietnutie takejto s'ťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Zjavná neopodstatnenosť s'ťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už príslušný všeobecný súd meritórne rozhodol pred podaním s'ťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu práva nečinnosťou tohto orgánu už nemôže dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

Keďže krajský súd vo veci s'ťažovateľa rozhodol napadnutým rozsudkom z 27. septembra 2011, ktorý nadobudol právoplatnosť 6. decembra 2011, a najvyšší súd napadnutým uznesením z 20. mája 2015, ktoré nadobudlo právoplatnosť 7. augusta 2015, je zjavné, že v čase doručenia s'ťažnosti (29. septembra 2015) už nemohlo dochádzať k porušovaniu s'ťažovateľom označeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

V súvislosti s namietanými neodôvodnenými priet'ahmi spôsobenými najvyšším súdom s'ťažovateľ namieta aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže priet'ahy zapríčinené najvyšším súdom *„majú vplyv na výšku priznaných úrokov z omeškania, čo je takmer 30 % z istiny“*.

Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd dospel k záveru, že postupom najvyššieho súdu (a tiež krajského súdu) už nemôže dochádzať k porušeniu s'ťažovateľovho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, nemohol vysloviť, že v spojení s namietaným porušením tohto základného práva došlo aj k porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.2.4 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 20 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu

Podľa sťažovateľa je napadnutý rozsudok krajského súdu zjavne neodôvodnený a arbitrárny, v dôsledku čoho porušuje jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu.

V súlade s čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje zásadná odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), a preto ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne.

V súlade s čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Pri preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov (ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti), t. j. vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ani súdom vyššej inštalácie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových záverov a na skutkových záveroch založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu teda nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010). Do právomoci ústavného súdu však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07).

Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi

konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. III. ÚS 209/04, IV. ÚS 115/03, IV. ÚS 112/05, III. ÚS 25/06, IV. ÚS 301/09, IV. ÚS 27/2010, rovnako aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Ruiz Torija c. Španielsko z 9. 12. 1994, Annuaire, č. 303-B). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad Georgidias v. Grécko z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

Uplatňujúc uvedené východiská, ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu a v tejto súvislosti sa zaoberal najprv tou jeho časťou, v ktorej sa zaoberal otázkou splatnosti zmluvnej pokuty, námietkou premlčania nároku navrhovateľov, ako aj otázkou uplatnenia moderácie dohodnutej zmluvnej pokuty a (ne)odplatnosťou zmluvy o zabezpečení obchodu. K týmto otázkam krajský súd v napadnutom rozsudku uvádza:

„Z predmetnej zmluvy vyplýva, že zmluvné strany si v danom prípade dohodli zmluvnú pokutu jednorázovo, bez opakovania, za porušenie konkrétne a určito vymedzenej povinnosti (odovzdať [REDAKOVANÉ] akcie v rozpore s touto zmluvou a/alebo nevydať zmenky navrhovateľom). Čas plnenia alebo čas splatnosti zmluvnej pokuty je významný z hľadiska zániku záväzku, lebo ak dlžník veriteľovi plní riadne a včas, záväzok zanikne, ale ak dlžník neplní riadne a včas, dostane sa do omeškania. Ak si strany v zmluve nedohodnú čas plnenia zmluvnej pokuty, čas plnenia určuje veriteľ tým, že o plnenie požiadava, avšak uvedené má význam len z hľadiska priznania úrokov z omeškania. Podľa § 393 Obch. zák. pri právach vzniknutých z porušenia povinnosti začína premlčacia doba plynúť dňom, keď bola povinnosť porušená, ak nie je pre premlčanie niektorých týchto práv ustanovená osobitná úprava. Pokiaľ je dojednaná zmluvná pokuta jednorázovo bude rozhodujúcim pre začiatok plynutia premlčacej doby deň porušenia povinnosti bez ohľadu na splatnosť zmluvnej pokuty. V danom prípade odporca bol povinný podľa zmluvy dňa 31. 03. 2004 vydať zmenky do rúk navrhovateľov, ak [REDAKOVANÉ] do 31. 03. 2004 neuhradí kúpnu cenu za prevod akcií. Podľa § 397 Obch. zák., ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky. V danom prípade išlo o právo požadovať zaplatenie zmluvnej pokuty, v ktorých prípadoch premlčacia doba začína plynúť dňom, keď bola povinnosť

porušená. V danom prípade teda 01. 04. 2004, tzn., že nie je rozhodujúci čas splnenia, teda splatnosť pokuty, ale skutočnosť, kedy došlo k porušeniu povinnosti, ktorú zmluvná pokuta zabezpečuje. Premlčacia doba teda začala plynúť dňom porušenia zmluvnou pokutou zabezpečenej povinnosti a štvorročná premlčacia doba v danom prípade mohla uplynúť dňa 01. 04. 2008. Keďže navrhovatelia podali návrh na začatie konania na súde 30. 03. 2007, právo na zaplatenie zmluvnej pokuty v čase podania návrhu nebolo ešte premlčané.

Pokiaľ išlo o námietku odporcu, že súd prvého stupňa nevykonal dokazovanie ohľadom výšky škody, ktorá mala vzniknúť navrhovateľom do doby súdneho rozhodnutia porušením zmluvnej povinnosti, skúmanie možnosti zníženia zmluvnej pokuty súdom, ust. § 301 Obch. zákonníka uvádza, že neprimerane vysokú zmluvnú pokutu môže súd znížiť s prihliadnutím na hodnotu a význam zabezpečovanej povinnosti, a to až do výšky škody, ktorá vznikla do doby súdneho rozhodnutia porušením zmluvnej povinnosti, na ktorú sa vzťahuje zmluvná pokuta. Na náhradu škody, ktorá vznikla neskôr, je poškodený oprávnený do výšky zmluvnej pokuty podľa § 373 a nasl. Pokiaľ ide o hodnotu a význam zabezpečovanej povinnosti, v danom prípade išlo o vydanie zmeniek znejúcich na sumu 40.000.000,- Sk a zabezpečenie úhrady ceny za prevod akcií; pri skúmaní možného zníženia – moderácie dojednanej zmluvnej pokuty, bolo v danom prípade určujúcim predovšetkým vyhlásenie odporcu v čl. VI bod 2 Zmluvy o zabezpečení obchodu, v ktorej vyjadril súhlas s výškou sankcie obsiahnutej v tejto zmluve a potvrdil, že nie sú z jeho hľadiska neprimerané ani v rozpore s dobrými mravmi, keď je potrebné opätovne zdôrazniť, že uvedený záväzok na zaplatenie zmluvnej pokuty odporca dobrovoľne prevzal, potvrdil ho uvedeným vyhlásením, pričom návrh uvedenej zmluvy bol vypracovaný v jeho dispozičnej sfére a ako osoba s právnickým vzdelaním a profesionálny právnik poskytujúci právne služby si musel byť vedomý aj dosahov takéhoto vyhlásenia, a teda či dojednanie vo výške 25 % z nominálnej hodnoty zabezpečovacích zmeniek bude alebo nebude mať vplyv na jeho osobné prípadne majetkové pomery. Uvedené nemožno považovať za vzdanie sa práv vzniknutých v budúcnosti, a to ani vo vzťahu k ust. § 301 Obch. zák. Vzhľadom na uvedené potom podľa názoru odvolacieho súdu v danom prípade neprichádzala do úvahy moderácia dohodnutej zmluvnej pokuty ... Zmluva o zabezpečení obchodu bola len jednou z viacerých zmlúv medzi účastníkmi uzavretými v súvislosti s predajom akcií emitenta [REDAKOVANÉ], pre ktorého odporca poskytoval právne služby ako komerčný právnik, resp. advokát, neskôr

zastupoval uvedenú spoločnosť, resp. [REDAKOVANÉ] aj v súdnych a iných konaniach a to aj voči navrhovateľom, a je preto nepochybné, resp. vzhľadom na všetky okolnosti možno mať za to, za poskytnuté právne služby si vyúčtoval odmenu v súlade s príslušnou vyhláškou aj bez toho, aby priamo v predmetnej zmluve o zabezpečení obchodu bola dojednaná odplata, pretože ani odporca v tejto súvislosti netvrdil, že by uvedenú zmluvu o zabezpečení obchodu nepripravovala jeho právnická kancelária...“

Na základe citovaného možno podľa názoru ústavného súdu konštatovať, že krajský súd sa primeraným spôsobom venoval v napadnutom rozsudku podstatnej argumentácii sťažovateľa týkajúcej sa splatnosti zmluvnej pokuty, namietaného premlčania nároku navrhovateľov, ako aj otázkou, či má (môže) všeobecný súd vo veci sťažovateľa uplatniť moderáciu dohodnutej zmluvnej pokuty, ako aj otázkou (ne)odplatnosti zmluvy o zabezpečení obchodu, t. j. vo vzťahu k tejto časti námietok nemožno napadnutý rozsudok krajského súdu považovať za (zjavne) neodôvodnený.

Za nedostatočne odôvodnenú považuje sťažovateľ aj tú časť napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorá sa týka splatnosti úrokov z omeškania. Krajský súd vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľa v napadnutom rozsudku najmä uvádzal:

„Pokiaľ ide o vznik omeškania a vznik povinnosti platiť úroky z omeškania, rozhodujúcim dátumom tu bol deň doručenia, resp. deň nasledujúci, uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. 08. 2007 č. k. 1 Ndob 20/2007 odporcovi na adresu [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], ktorú adresu si tento uviedol tak v Zmluve o zabezpečení obchodu zo dňa 30. septembra 2003 ako adresu svojho trvalého pobytu, tak aj v Dohode o urovnaní zo dňa 15. 12. 2005 a na túto adresu mu bolo doručené aj uvedené uznesenie Najvyššieho súdu SR, ktorým tento súd rozhodol o vecnej príslušnosti, z ktorého uznesenia sa mohol dozvedieť o tom, že si voči nemu navrhovatelia uplatňujú nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty 10.000.000,- Sk s príslušenstvom, pričom uvedená zásielka mu bola doručená náhradným spôsobom v súlade s ust. § 47 ods. 1, 2 O. s. p. v znení účinnom do 15. 10. 2008, dňa 23. 09. 2007, a teda dňom nasledujúcim dňom 24. 09. 2007 sa dostal do omeškania s plnením peňažného záväzku a zmluvnej pokuty.“

Vychádzajúc z citovaného, ústavný súd nepovažuje za zjavne neodôvodnenú ani tú časť napadnutého rozsudku, v ktorej sa krajský súd vysporiadaval s otázkou splatnosti úrokov z omeškania.

Prihliadajúc najmä na citované časti odôvodnenia napadnutého rozsudku, ústavný súd zastáva názor, že právne závery, ku ktorým v súvislosti s nárokom navrhovateľov na zaplatenie zmluvnej pokuty, ako aj úrokov z omeškania krajský súd dospel, nemožno považovať za svojvoľné, resp. arbitrárne. Krajský súd zrozumiteľne a bez zjavných logických protirečení vysvetlil svoj skutkový a tomu zodpovedajúci právny záver, pričom výklad a aplikácia príslušných ustanovení vo veci uplatňovaných právnych noriem nie je v rozpore s ich podstatou a zmyslom. Ústavný súd v takýchto prípadoch nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov všeobecného súdu.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Táto skutočnosť zakladá dôvod na odmietnutie tejto časti sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej.

Keďže sťažovateľ odôvodňuje namietané porušenie svojich práv hmotnoprávneho charakteru (právo vlastníť majetok a právo na pokojné užívanie majetku) v priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie ústavný súd nezistil, nemohlo dôjsť napadnutým rozsudkom krajského súdu ani k porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Pokiaľ sťažovateľ namietal procesné pochybenia krajského súdu, ktorých sa mal dopustiť svojím postupom predchádzajúcim vydaniu napadnutého rozsudku, ústavný súd pre úplnosť dodáva, že tieto boli predmetom preskúmavania najvyšším súdom v rámci dovolacieho konania (s výnimkou námietky, podľa ktorej vo veci mal rozhodnúť nezákonný sudca, k tomu ďalej časť II.2.5 tohto uznesenia, pozn.). Z uvedeného dôvodu bolo pri posudzovaní opodstatnenosti sťažnosti kľúčové, ako sa s namietanými procesnými pochybeniami krajského súdu vysporiadal najvyšší súd v dovolacom konaní.

II.2.5 K namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

V súvislosti s námietkou porušenia základného práva na zákonného sudcu sťažovateľ napáda postup krajského súdu v rámci odvolacieho konania, v ktorom malo dôjsť k výmenám dvoch zákonných sudcov na základe administratívneho opatrenia.

Podľa § 237 ods.1 písm. g) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z citovaného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že dôvodom na podanie mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) v občianskom súdnom konaní je aj to, že súd nebol správne obsadený. Súď pritom nie je správne obsadený, ak vo veci nerozhoduje zákonný sudca (m. m. IV. ÚS 64/02).

Za situácie, ak Občiansky súdny poriadok v relevantnom čase pripúšťal vo vzťahu k námietke nesprávne obsadeného súdu účinný právny prostriedok nápravy (dovolanie), nemožno sa domáhať ochrany základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ku ktorému malo dôjsť pred krajským súdom, v konaní pred ústavným súdom. Sťažovateľ mal k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok, prostredníctvom ktorého

mohol účinne namietat' porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Táto skutočnosť vzhľadom na oprávnenie a zároveň povinnosť najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu rozhodnúť o dovolaní vylučuje, aby o nej ústavný súd rozhodoval v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy za situácie, keď sťažovateľ nevyužil svoje právo podať vo vzťahu k nej dovolanie z dôvodu uvedeného v § 237 ods. 1 písm. g) OSP.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú, keďže sťažovateľ nevyčerpal možnosť podať dovolanie podľa § 237 ods. 1 písm. g) OSP ako účinný opravný prostriedok, na ktorý mal nepochybne právo.

II.2.6 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým dovolací súd jeho dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu odmietol podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP ako procesne neprípustné. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sťažovateľ považuje za arbitrárne, keďže sa v ňom najvyšší súd podľa jeho tvrdenia nevysporiadal dostatočne so všetkými jeho námietkami.

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti, ústavný súd v rámci predbežného prerokovania podrobil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu prieskumu z ústavne významných hľadísk, pričom sa sústredil na posúdenie, či sa najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s dovolacími námietkami sťažovateľa, ktorými odôvodňoval prípustnosť dovolania z dôvodov uvedených v § 238 ods. 1, § 241 ods. 2 písm. b) a c) a § 237 ods. 1 písm. f) OSP.

V súvislosti s preskúvaním napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd poukazuje v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie

konanie, patrí v zásade do výlučnej právomoci najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010).

K prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 1 OSP (sťažovateľ namietal, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k zmene napadnutého rozsudku okresného súdu vo veci samej) sa v napadnutom uznesení najvyššieho súdu uvádza:

«Súdna prax už opakovane konštatovala, že prípustnosť dovolania proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu je založená na zásade diformity (rozdielnosti). O rozdielnosť rozhodnutí ide vtedy, keď súdy posúdili okolnosti významné pre meritórne rozhodnutie veci odlišne. Pre posúdenie, či ide o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu nie je preto rozhodujúce to, ako odvolací súd sformuloval výrok svojho rozsudku, (či ho formálne označil ako zmeňujúci, hoci v skutočnosti ide o potvrdzujúci rozsudok), prípadne ako v dôvodoch označil ustanovenia občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorých pri rozhodnutí postupoval... Z porovnania rozsudkov okresného a krajského súdu so zameraním sa na vyššie vymedzené sporné otázky dovolací súd zistil, že oba nižšie súdy Zmluvu o zabezpečení obchodu posúdili ako platný právny úkon. Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu a dôvodov podaného odvolania a po zopakovaní dokazovania v zmysle § 213 ods. 3 O. s. p. a doplnení dokazovania podľa § 213 ods. 5 O. s. p. a po vyjadrení účastníkov na výzvu odvolacieho súdu v zmysle § 213 ods. 2 O. s. p. k možnému použitiu niektorých ustanovení Obchodného zákonníka (§ 261 ods. 3, 4, § 300 a nasl. a § 396, 393 a nasl.) v odôvodnení konštatoval: „že svojim rozhodnutím výslovne potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny.“ Žalovaným napadnutý výrok rozsudku krajského súdu vo veci samej preto nebolo možné považovať z hľadiska ustanovenia § 238 ods. 1 O. s. p. za zmeňujúci. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia preto nebola daná.»

Vychádzajúc z citovaného, ústavný súd konštatuje, že vo vzťahu k spôsobu, akým sa najvyšší súd vysporiadal s dovolacou argumentáciou sťažovateľa o existencii dovolacieho dôvodu podľa § 238 ods. 1 OSP, nemá z ústavného hľadiska žiadne zásadnejšie výhrady,

t. j. závery najvyššieho súdu k tejto časti dovolania považuje z ústavného hľadiska na akceptovateľné a udržateľné.

Rovnako považuje ústavný súd z ústavného hľadiska za akceptovateľný aj záver najvyššieho súdu o tom, že v prerokúvanej veci nedošlo ani k vade konania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP z dôvodu sťažovateľom namietaného nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu. V tejto súvislosti poukazuje ústavný súd na nasledovnú časť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu:

„... rozhodnutie vyhovuje požiadavkám vyplývajúcim z § 157 ods. 2, v spojení s ustanovením § 211 ods. 2 O. s. p. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, ktoré dôkazy v konaní vykonal, ako sa vysporiadal s dokazovaním prvostupňového súdu a s akými skutkovými závermi. Citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávanú vec a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ktoré vysvetlil zrozumiteľne a v dostatočnom rozsahu. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu dalo tak odpoveď na relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany žalovaného, keď v dostatočnom rozsahu zodpovedal na odvolacie námietky žalovaného.“

Ústavný súd ďalej posudzoval námietku sťažovateľa, že krajský súd postupoval v rozpore s § 213 ods. 2 OSP, v zmysle ktorého v prípade ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili, čím mu mala byť odňatá možnosť konať pred súdom. Najvyšší súd vyhodnotil túto dovolaciu námietku sťažovateľa ako nedôvodnú, pričom v tejto súvislosti zdôraznil, že *„v priebehu odvolacieho konania na odvolacom pojednávaní 20. septembra 2011 v prítomnosti žalovaného vyzval odvolací súd účastníkov konania, aby sa vyjadrili k možnému použitiu ustanovení Obchodného zákonníka a to ustanovení § 261 ods. 2, 3, § 300 a nasl., § 369, § 393 a nasl... Lehotu stanovil do troch dní od vyhlásenia uznesenia o odročení. Žalovaný sa o možnom použití týchto ustanovení Obchodného zákonníka vyjadril obsiahlym podaním z 23. 9. 2011.“*. Citovanú argumentáciu najvyššieho súdu k tejto námietke ústavný súd považuje z ústavného hľadiska za akceptovateľnú.

K dovolacím dôvodom súvisiacim s existenciou väd konania, ktoré mali mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a nesprávne právne posúdenie veci, najvyšší súd v napadnutom uznesení zdôraznil, že tieto sú síce dovolacími dôvodmi v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) a c) OSP, možno ich však uplatniť len vtedy, ak je dovolanie procesne prípustné, keďže tieto dôvody samotné prípustnosť dovolania nezakladajú. Keďže však v prípade sťažovateľa nebolo dovolanie procesne prípustné, najvyšší súd sa týmito dôvodmi z vecného hľadiska nezaoberal. Tento záver najvyššieho súdu zodpovedá ustálenej súdnej praxi a ústavný súd ho nemá dôvod spochybňovať.

Sumarizujúc svoje predbežné závery, ústavný súd konštatuje, že zastáva názor, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení ústavne konformným spôsobom zaoberal so všetkými kľúčovými dovolacími námietkami uplatnenými sťažovateľom, pričom právne závery, ktoré k nim najvyšší súd zaujal, zodpovedajú obsahu a zmyslu právnych noriem, ktoré dovolací súd pri rozhodovaní o dovolaní aplikoval. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je preto podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné a nesignalizuje takú príčinnú súvislosť medzi ním a sťažovateľom označenými právami, ktorá by zakladala reálnu možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Ústavný súd poukazuje na to, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje (umožňoval), preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľovi k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto aj túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.2.7 K namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Z už uvedeného vyplýva, že sťažovateľ vo svojom dovolaní neuplatnil dovolací dôvod podľa § 237 ods. 1 písm. g) OSP (nesprávne obsadený súd). Za týchto okolností sťažovateľ *a priori* nemôže vyčítať najvyššiemu súdu, že sa s otázkou ním tvrdeného nesprávneho obsadenia krajského súdu v napadnutom uznesení nezaoberal a nevysporiadal. Táto skutočnosť je dostatočným dôvodom na to, aby ústavný súd vyhodnotil aj túto časť sťažnostnej argumentácie sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti odmietol z uvedeného dôvodu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, nebol dôvod, aby sa zaoberal s ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v sťažnosti (vrátane návrhu na vydanie dočasného opatrenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2017